FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Landskapsrevisorernas berättelse för år 1992

1993-94 **nr 7**

RB 1992

SAMMANFATTNING

Revisorernas förslag
Landskapsrevisorerna föreslår att landskapsstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för finansåret 1992.

Utskottets förslag
Utskottet tillstyrker landskapsrevisorernas förslag att bevilja ansvarsfrihet.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Detaljmotivering

Det framtida revisionsarbetet

Tidpunkten för avgivandet av revisionsberättelsen
Landskapsrevisorerna har beträffande det framtida revisionsarbetet uppehållit sig kring frågan om tidpunkten för avgivandet av revisionsberättelsen till lagtinget. Revisorerna framhåller här ett önskemål om att tidpunkten skulle senareläggas med två veckor till det löpande kalenderårets 1 november.

Av ändamålsenlighetsskäl och för att främja ett följdriktigt arbetssätt, efterlyser utskottet å sin sida en tidigareläggning av tidpunkten för överlämnandet av revisionsberättelsen, sålunda att behandlingen av denna skulle vara slutförd före höstens budgetbehandling. Detta förutsätter i sin tur att landskapsstyrelsens förvaltningsberättelse tidigareläggs så att den fortsättningsvis finns tillgänglig för revisorernas genomgång före den slutliga sammanställningen av revisionsberättelsen.

Utskottet noterar att förvaltningsberättelsen redan senaste år efter diskussioner mellan talmanskonferensen och landskapsstyrelsen kunde tidigareläggas med någon vecka. Med hänsyn till den tekniska utvecklingen, tillgången på databehandling och på att merparten av de uppgifter som utgör grund för förvaltningsberättelsen finns till hands redan under det första kvartalet av året, bedömer utskottet att denna kunde sammanställas och överlämnas till lagtinget ytterligare något tidigare än för närvarande.

Utskottet bedömer att den väsentligaste delen av det underlagsstoff som ingår i

förvaltningsberättelsen och som nyttjas vid revisorernas genomgång, som bokslutet över landskapets räkenskaper, finns tillgängligt redan i ett tidigt skede av kalenderåret. Endast vissa statistiska översikter sammanställs i ett senare skede. Den slutliga förvaltningsberättelsen är således att jämställa med en beskrivning av redan tillgängliga fakta. Den interna revisor som bistår landskapsrevisorerna har möjlighet att på begäran ta fram separat underlagsmaterial för genomgången. Utskottet har erfarit att merparten av revisionen baserar sig på sådana separata undersökningar. Ett avlämnande av revisionsberättelsen kort efter att förvaltningsberättelsen torde därför vara möjlig.

Organisatoriska aspekter på revisionsverksamheten

Revisorerna har redan i revisionsberättelsen för år 1991 förutsatt att landskapsstyrelsen vidtar åtgärder i fråga om samordningen av revisionsverksamheten och förstärkningen av resurserna efter att en av Ålands landskapsstyrelse tillsatt arbetsgrupp avgav sitt betänkande över den framtida revisionsverksamheten (Åländsk utredningsserie 1991:6).

Arbetsgruppen föreslog följande:

1) En revisionsenhet inrättas vid Ålands landskapsstyrelse med uppgift att bistå landskapsrevisorerna med utrednings- och andra uppdrag, att bistå landskapsstyrelsen och förvaltningen med interna revisionsuppdrag och att utgående från egna bedömningar om risk och väsentlighet utföra revision vid Ålands landskapsstyrelse.

2) Till revisionsenheten överförs landskapsstyrelsens interna revisor.

3) En ny tjänst som revisor inrättas vid revisionsenheten. Samtidigt dras de arvodesbaserade uppdragen som räkenskapsgranskare och inventeringsmän in. (Åländsk utredningsserie 1991:6 s.8).

Ett förverkligande av förslagen förutsätter ett antal lagstiftningsåtgärder.

Arbetsgruppens intentioner har delvis uppfyllts i och med att landskapsstyrelsens revision förstärks med ytterligare en revisorstjänst fr.o.m. 1.4.1994. Den person som förordnats att handha uppgiften kommer dels att bistå landskapsrevisorerna med utredningar, dels att förrätta revision av Åland hälso- och sjukvård. Lagtingets kansli kommer fortsättningsvis att bistå landskapsrevisorerna i tekniskt och praktiskt avseende samt bibehålla ansvaret för revisionsberättelsens slutliga utformning.

Utskottet konstaterar att de åtgärder landskapsstyrelsen hittills vidtagit för att förstärka revisionen så att detta även gynnar landskapsrevisorerna i deras arbete, i sig är förtjänstfulla. Huvudtanken i ändringsförslagen var dock att, förutom att göra personalförstärkningar, ändra den nuvarande organisationen så att en separat revisionsenhet inrättas i syfte att effektivisera arbetet genom samordning. Utskottet förutsätter, med hänsyn till kravet på revisionsverksamhetens oberoende ställning, att en omorganisering med det snaraste sker på det sätt arbetsgruppen redogör för i sitt betänkande.

Landskapsrevisorernas formella kompetens
I landskapslagen om landskapsrevisionen (43/78) förutsätts revisorerna inte ha någon särskild kompetens. För att garantera tillgången på hög sakkunskap och kontinuitet i revisionsarbetet, rekommenderar utskottet dock att åtminstone en av de landskapsrevisorer som väljs av lagtinget utses bland personer med revisionsteknisk bakgrund och yrkeskunskap.

Revisionsberättelsen
Med hänsyn till att handhavandet av landskapets ekonomi sedan den nya självstyrelselagen trädde i kraft blivit mera självständigt, anser utskottet det särskilt viktigt att revisorerna i sin granskning i första hand tillser och undersöker att verksamheten i förvaltningen bedrivs rationellt och med åsyftad effekt samt att lagtingets beslut verkställs. Härigenom skulle uppföljningen och utvärderingen av skötseln av landskapets hushållning och förvaltning i större utsträckning anpassas till de krav det nya ekonomiska systemet ställer.

Beträffande revisionsberättelsens struktur och uppställning anser utskottet att det till fördel för presentationen kunde vara om det först tydligt redogörs för oavhängiga fakta, varefter revisorernas åsikter i frågan särskilt avgränsas med en konklusion.

Hittills har inriktningen av landskapsrevisorernas arbete i fråga om sin tyngdpunkt varit lagd på en ändamålsenlighetsgranskning. I och med att det parlamentariska ansvarssystemet i slutet på 80-talet förtydligades och fördjupades anser utskottet att det inte längre är nödvändigt att landskapsrevisorerna särskilt yttrar sig om beviljandet av ansvarsfrihet, vilket även föreslagits i den nämnda arbetsgruppens rapport.

NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

A l l m ä n n a b y r å n

Havsvidden Ab
Landskapsstyrelsen beviljade Havsvidden Ab sammanlagt 2 miljoner mark i investeringsbidrag under perioden 1989-90. Revisorerna anser att landskapsstyrelsen borde ha återkrävt investeringsbidraget med hänsyn till att lånevillkoren inte uppfyllts.

Utskottet konstaterar att investeringsbidrag i stöd av landskapslagen om näringsstöd (37/83) skall förordnas att återbetalas under förutsättning att bidragstagaren antingen förfarit bedrägligt (17 §) eller om verksamheten inte utan vägande skäl har inställts eller i väsentlig grad inskränkts inom fem år från det att bidraget erhölls (16 § 1 mom.). Såvida särskilda skäl inte påkallar annat förfarande skall bidraget likaså förordnas att återbetalas om företaget överlåts inom fem år från det att bidrag mottagits (16 § 2 mom.).

Till följd av likviditetsproblem har bolaget övertagits av huvudfinansiären. För närvarande bedrivs verksamhet vid anläggningen.

Beträffande tillämpligheten av de materiella bestämmelserna konstaterar utskottet som sin uppfattning, att det av den utredning som funnits till hands inte framgår några sådana omständigheter som skulle utvisa att landskapsstyrelsen inom sin prövningsrätt inte borde ha avstått från att återkräva bidraget. Fråga är om att verksamhetsförutsättningarna försämrats till följd av den ekonomiska lågkonjunkturen, en omständighet som måste bedömas ha legat utanför det drivande företagets påverkningsmöjligheter.

Utskottet tar inte ställning till huruvida investeringsbidraget ursprungligen inte borde ha beviljats, men konstaterar allmänt att eventuella brister i grunderna för beviljandet av investeringsbidrag, vilka inte kan läggas bidragstagaren till last, inte kan aktualisera ett återkrav.

F i s k e r i b y r å n

Fiskodlingarna

Revisorerna anser att det med hänsyn till miljön inte är motiverat att tillstånd till nya fiskodlingar i landskapet förordas, så länge problemen med närsaltbelastningen och avfallshanteringen inte kan anses lösta på ett tillfredsställande sätt.

Utskottet delar i sig revisorernas uppfattning angående den omständigheten att fiskodlingarna otvetydigt har en miljöpåverkan. Vid sidan av andra belastningskällor belastar fiskodlingarna miljön negativt, men utskottet anser att varje tillståndsansökan fortsättningsvis måste prövas skilt för sig utan att kategoriskt säga att nya tillstånd inte skall förordas.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 15 november 1993 inbegärt finansutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Ragnar Erlandsson, landskapsstyrelseledamoten Karl-Göran Eriksson, landskapsrevisorernas ordförande Clas Olin, finanschefen Dan E. Eriksson, kanslinotarien Susanne Eriksson och internrevisorn Leif Lindén.

I ärendets avgörande behandling har ordföranden Magnus Lundberg, viceordföranden Tuominen, ledamöterna Bengtz, Gunnar Lundberg och Sjölund deltagit.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget beviljar landskapsstyrelsen ansvarsfrihet för finansåret 1992.

Mariehamn den 17 mars 1994

Ordförande Magnus Lundberg

Sekreterare Janina Groop